

Werkprogramma 2018 Integraal werken in de wijk

Zicht op wat werkt in de wijk

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Uitwerking in deelprojecten.....	4
	Deelproject 1a. Vraagbaak Integraal Werken in de Wijk	4
	Deelproject 1b. Kennisinfrastructuur	5
	Deelproject 2 Onderzoek werkzame elementen integraal werken	7
	Deelproject 3. Nieuwe kennisproducten.....	9
	Deelproject 3a. Vraagverheldering en triage; wat werkt bij toegang?.....	9
	Deelproject 3b. Zicht op 1 gezin 1 plan 1 regisseur	9
	Deelproject 3c. Schakel tussen medisch en sociaal domein	10
	Deelproject 4. Leren met en in de praktijk/ Coproductie	11
	Deelproject 4a. Kennis op maat	12
	Deelproject 4b. Benutting bestaande kennis.....	12
3	Programma-organisatie.....	14

1 Inleiding

Sinds 2016 bundelen Movisie, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ), Nederlands Jeugdinstituut (NJI), Vilans en de Werkplaatsen Sociaal Domein (WSD) de krachten om samen met professionals en beleidsmakers kennis en expertise over integraal werken bij meervoudige vragen en problemen te ontwikkelen, te onderzoeken en toegankelijk te maken. Hierbij hebben we in het bijzonder oog voor kwetsbare doelgroepen, zoals mensen met een licht verstandelijke beperking en/of psychische problemen.

Definitie 'integraal werken in de wijk'

Integraal werken betekent in samenhang en afstemming domeinoverstijgend samenwerken aan effectieve en efficiënte hulp en ondersteuning bij hulpvragen van inwoners in de wijk, dichtbij en ter preventie van (escalatie van) problematiek. De ondersteuning is gericht op het zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van meervoudige problemen. Het versterken van de veerkracht van de samenleving, het vergroten van zelfregie, zelfredzaamheid en participatie en het benutten van het eigen netwerk daarbij, zijn vertrekpunt.

Onze gezamenlijke doelen zijn

- De kennis over integraal werken in de wijk geeft antwoord op urgente vragen uit de praktijk.
- De kennis over 'wat wel en niet werkt' bij integraal werken in de wijk is beschikbaar, vindbaar en bruikbaar.
- Kennisinstituten en werkplaatsen creëren samen kennis voor nieuwe vraagstukken die verrijkt is met bestaande kennis uit literatuur en onderzoek.

Uitgangspunten daarbij zijn

- De kennis over integraal werken in de wijk is gericht op en sluit aan bij de (regionale) praktijk; we pakken vraagstukken op waaraan we ons samen met het veld committeren (co-creatie).
- We richten ons niet alleen op nieuwe kennis, maar voegen ook waarde toe vanuit bestaande kennis.
- Kennis over integraal werken ontstaat voor een belangrijk deel in de praktijk, door te experimenteren en grenzen te verkennen buiten het eigen domein en vakgebied.
- We bouwen aan kennis en de toepassing ervan samen met de eindgebruiker: de cliënt, de professional en de beleidsmaker (*the whole system in the room*).
- We verbinden ons waar mogelijk aan (regionale en landelijke) kennispartners actief op het terrein van integraal werken in de wijk
- De kennis die we ontwikkelen of kennishiaten die we opsporen benutten we om daar waar nodig thema's te agenderen, onderzoek te initiëren of discussies aan te scherpen.
- We houden ruimte om in te springen op actuele vraagstukken.

Wat is er de afgelopen twee jaar gedaan en waar bouwen we op voort

In 2016 zijn verschillende kanalen gecreëerd om 'kennis te laten stromen'. Zo is de vraagbaakfunctie voor professionals en beleidsmakers en de kennisinfrastructuur (in de basis) ingericht. En er is gewerkt aan inhoudelijke vragen over 'wat werkt' bij kwetsbare doelgroepen, zoals mensen met een licht verstandelijke beperking of psychische problemen; de 'toegang' tot zorg en ondersteuning,

waarin passende besluitvorming, goede communicatie hierover en ontschottend werken deelthema's waren en rond samenwerken met informele zorg, de buurt en (andere) professionals. Binnen deze thema's werkten we samen met het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, het Trimbos-instituut en met het Kenniscentrum Licht Verstandelijk Beperkten (KC LVB). Daarnaast participeerden cliëntvertegenwoordigers en zijn er inhoudelijke lijnen gelegd met de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd (AWTJ). Ook is expertise toegevoegd vanuit het subsidieprogramma 'verbinding onderwijs-jeugd' van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Werkplaatsen Sociaal Domein (WSD). De samenwerking tussen de kennisinstituten en de WSD hebben we in 2017 verder geconcretiseerd door verkenningen voor drie pilots, die als voorbeeldtrajecten voor optimale aansluiting tussen regionale en landelijke kennis kunnen dienen.

De focus voor 2017 was gelegd op '*zichtbaarheid, snelheid en vindbaarheid*'. Deze zichtbaarheid en vindbaarheid kwamen bijvoorbeeld tot uitdrukking in de website www.integraalwerkenindewijk.nl, een etalage waarop de producten van Integraal Werken in de Wijk (IWW) vindbaar zijn en met het ontworpen IWW-logo ook gemakkelijk herkenbaar. Snelheid is nagestreefd in de oplevering van diensten en producten gedurende het jaar met de zogenaamde Quick & Quality projecten. Zo is de reflectietool rond schurende thema's aangaande de toegang 'Ruimte geeft vaart' in het voorjaar uitgetoetst en opgeleverd en zijn in het najaar zogenaamde 'Kennisbouwstenen' voor wijkteams opgeleverd. Hiermee kunnen wijkteams gemakkelijk benodigde kennis vinden op verschillende kennisdomeinen, maar ook als een hulpmiddel inzetten in de kwaliteitsborging. De deelnemende gemeenten vinden de bouwstenen zeer bruikbaar. Verder zijn in vijf gemeenten werksessies gehouden op 'integraal werken op het snijvlak werk, inkomen en zorg', waarmee we met de praktijk (gemeenten, regionale sociale diensten en wijkteams/netwerken) zochten naar manieren om dit handen en voeten te geven. Dat leidt begin 2018 tot een publicatie.

Op het vlak van onderzoek is er wederom bijgedragen aan de landelijke peiling Sociale (wijk)teams in beeld (verwacht januari 2018) en zijn naar aanleiding van de vorige peiling overwegingen en ervaringen van gemeenten in beeld gebracht wat betreft organisatievormen en positionering van wijkteams. Hiervoor zijn gemeenten geïnterviewd, hetgeen een gemakkelijk leesbare publicatie heeft opgeleverd. Tot slot is een literatuurstudie gedaan naar werkzame elementen van integraal werken vanuit het perspectief van de burger/cliënt, waarvan het resultaat in 2018 zal verschijnen. Ook is er beide jaren verschillende keren opgetreden op congressen, waardoor een divers publiek kennis kon nemen van Integraal werken in de wijk. Qua verkenning van samenwerkingsmogelijkheden is er gericht contact geweest met de Citydeal Inclusieve stad, de samenwerkende inspecties, ZonMw, Academische werkplaatsen transformatie jeugd, Verwey -Jonker Instituut, Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) en met het RIVM.

Focus 2018 op 'verdieping, verbinding en toepassing'

Om voor 2018 tot een goede focus te komen zijn er – net als voorgaande jaren - gesprekken gevoerd met stakeholders¹ waarmee we de urgente vragen in beeld brachten. We hebben met een aantal stakeholders verdiepende gesprekken gevoerd, waarin ook de mogelijke samenwerking op vraagstukken is besproken. Met de klankbordgroep (gemeentelijke vertegenwoordiging, cliëntvertegenwoordiging en teamleiding van een wijkteam) is besproken hoe zij kan meedenken in de concrete vertaling van de voornemens. Tot slot is met de bestuurders van de kennisinstituten besproken hoe het programma IWW verbonden en versterkt kan worden met de afzonderlijke programmering van de instituten en de overstijgende kennisinfrastructuur en de thema's die

---

¹ cliëntvertegenwoordigers, gemeenten, beroepsorganisaties, brancheorganisaties, andere kennisinstituten, inspectie, ministeries en VNG

hierbinnen als urgent zijn bepaald.. Naast IWW zijn dat op dit moment 18+/18-, preventie, sturen op kwaliteit).

Kern van die gesprekken was dat er veel kennis voorhanden is en dat het draait om de 'de samenhang der dingen'. Dat wil zeggen: de goede aansluiting bij de vraag, het verbinden van partijen die hierop iets kunnen betekenen (in bestaande netwerken zoals de werkplaatsen) met oog voor ieders toegevoegde waarde/kernkwaliteit, het toepassen van de beschikbare kennis (zoals de kennisbouwstenen) en het samen ontdekkend leren in cocreatie. Dit leidt tot nieuwe producten en inzichten, die conform de kennislemniscaat breder beschikbaar komen via inzet van gerichte verspreidings- en implementatie strategieën. Daarnaast blijft aandacht voor onderzoek op het vlak van 'wat werkt' bij integraal werken van belang.

Dit vertaalt zich concreet in een voortzetting van de vraagbaak, het verder verdiepen van de samenwerking tussen de kennisinstututen en de WSD in concrete pilots, een voortzetting, maar ook evaluatie van de onderzoeksprojecten op het vlak van 'wat werkt'. Daarnaast werken we samen met de praktijk aan enkele bescheiden nieuwe kennisproducten op het vlak van vraagverheldering en triage, 1 gezin 1 plan 1 regisseur en aansluiting van het sociaal en medisch domein. Verhoudingsgewijs zal de meeste aandacht uitgaan naar de toepassing van het 'leren met en in de praktijk', waarbij het draait om het daadwerkelijk verder helpen van wijkteams/netwerken of gemeenten door goed in te voegen met onze kennis en producten. Zie verder hoofdstuk 2, de beschrijving per deelproject.

We zien het programma als een kristallisatiepunt; de plek waar niet alleen de opbrengsten van het eigen IWW-programma samenkomen, maar waar we ook de kennis van anderen over integraal werken in de wijk verzamelen, verrijken en delen en met het initiëren van onderzoek nieuwe kennis creëren.

De beweging die in gang is gezet rondom ontwikkelthema's en de kennisinfrastructuur voor het sociaal domein gaat de komende tijd in urgentie toenemen. Met het programma IWW kunnen en willen we hieraan een bijdrage leveren vanuit de ervaring die we in de afgelopen jaren hebben opgedaan, zowel vanuit inhoud als proces. We gaan elkaar als samenwerkingspartners uitdagen op de keuzes die dit vraagt in communicatie, profilering, cultuur, et cetera om met elkaar een stevige stap te zetten richting de toekomst. Tot slot willen we een start maken met de wijze waarop we zicht kunnen krijgen op de impact die we als programma realiseren voor gemeenten en praktijk.

2 Uitwerking in deelprojecten

Deelproject 1a. Vraagbaak Integraal Werken in de Wijk

Wat is de vraag?

Sinds 1 januari 2016 kunnen professionals en beleidsmakers met kennisvragen over integraal werken in de wijk terecht bij de vraagbaak info@integraalwerkenindewijk.nl. De vraagbaak wordt beheerd door de deelnemende partners in het programma IWW. De vragen zijn nog altijd erg divers en kennen een brede reikwijdte. Antwoorden op vragen worden gevonden in bestaande kennis van de partners of bij andere partijen. In het afgelopen jaar heeft een aantal vragen geleid tot het ophalen en aggregeren van nieuwe kennis. Deze nieuwe kennis is verspreid via de bestaande kanalen van de kennisinstellingen en de IWW-website www.integraalwerkenindewijk.nl. Ook in 2018 willen de partners van IWW de vraagbaak voor professionals en beleidsmakers beschikbaar stellen.

Doel

Het doel is het voorzien in één plek waar professionals en beleidsmakers hun kennisvragen kunnen stellen over integraal werken in de wijk en waar zij een (integrale) oplossing of antwoord kunnen verwachten.

Aanpak

Uitgangspunt van deze aanpak zijn het schakelen en makelen van bestaande kennis (lokaal, regionaal en landelijk) en het tot stand brengen van verbinding om te komen tot antwoorden.

We willen de vraagbaak beter bekend maken bij de doelgroep. Daarvoor kunnen we de eigen communicatiekanalen van de kennisinstellingen (beter) benutten, directe lijnen leggen met de coördinatoren van de WSD en daarnaast afspraken maken met partners (zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)).

Het ontsluiten van kennis/dossiers zal in 2018 ook mogelijk worden via de IWW-website. In afstemming met de WSD wordt gekeken welke vragen/vraagstukken in hun regio's leven (ook via bij hun aanwezige 'vraagbaakfuncties'), maar niet passen binnen de regionale prioriteiten en waar IWW mogelijk een rol kan spelen. Er moet een regelmatige afstemming zijn over de vragen die gesteld worden op elk van deze plekken en de wijze waarop antwoorden tot stand komen en gedeeld worden, om tot optimalisatie en kruisbestuiving te komen.

Met de VNG is de afspraak gemaakt om komend jaar dichterbij hun kanalen te gaan acteren. Het Forum Sociaal Domein en de algemene helpdesk van VNG zijn daarvoor de meest geëigende ingangen. Vragen die niet direct in de scope van IWW passen, maar wel binnen scope van een deelnemend kennisinstituut of binnen een van de andere ontwikkelthema's van de samenwerkende instituten (Kennisalliantie Maatschappelijke Zorg en Ondersteuning (KAMZO)), worden doorgeleid.

Er is een (periodiek) overzicht van de vragen die gesteld zijn, zodat we met elkaar gevoel hebben bij de vraagstukken die spelen in het veld. Deze komen terug in het kernteam en de klankbordgroep, waar we bezien of er mogelijk tot (her)prioritering moet worden gekomen van inzet van capaciteit op basis van de vragen uit het veld.

Resultaat

- Een laagdrempelige toegang voor professionals en beleidsmakers voor vragen rondom integraal werken in de wijk die steeds beter gevonden wordt (streven: 10% meer vragen gesteld en beantwoord dan in 2017).
- Kort-cyclische beantwoording (indien van toepassing met partners), waar mogelijk vertaald naar (F)FAQ's of gemakkelijk te benutten producten die zichtbaar zijn op diverse kanalen. (doorlooptijd max. 4 weken)
- Zicht op actuele thema's, mogelijk startpunt voor nieuwe inhoudelijke projecten en input voor kennisagenda/programmering IWW.
- Verbinding van kennis tussen de verschillende kennisbronnen.
- Verbinding tussen kennis op regionaal en lokaal niveau enerzijds en landelijk niveau anderzijds.

Betrokken partijen (naast IWW)

Andere relevante kennispartners en VNG.

Deelproject 1b. Kennisinstructuur

Wat is de vraag?

De vraag naar vindbare kennis en voorbeelden over integraal werken in de wijk blijft onverminderd. Zowel bij professionals als beleidsmakers. De website van het programma IWW is sinds begin 2017 beschikbaar en wordt al goed gevonden. De beschikbare publicaties worden veel gedownload. Ook de IWW-pagina's binnen de kennisplatforms van de kennisinstututen worden goed bezocht. Maar de weg naar deze informatie is voor beleidsmakers nog altijd niet vanzelfsprekend: veel ambtenaren kennen 'ons' nog niet.

Doel

Het doel is om met de eindgebruikers, professionals en beleidsmakers, een goed werkende kennisinstructuur op te gaan bouwen, zodat het rendement van kennis wordt vergroot en de praktijk- en beleidsprofessionals steeds beter en onderbouwd in staat zijn om integraal te werken in het sociaal domein.

Door de kennis die er is te verzamelen, te verrijken, te valideren en te verspreiden (kennisdeling), wordt niet overal het wiel opnieuw uitgevonden en wordt de beschikbare kennis effectief en doelmatig ingezet.

Aanpak

Kennisinstructuur: kennis voor praktijk en beleid toegankelijk maken en delen

Het duiden en bundelen van kennis vraagt om gedifferentieerde kennisontsluiting voor de verschillende doelgroepen. Professionals hebben andere kennis nodig dan beleidsmakers (knowledge support versus decision support, Mays et al., 2005) en niet alle professionals zijn het zelfde. Wel is het belangrijk dat beleidsmakers (zowel van gemeenten als aanbieders) en professionals elkaars taal verstaan. Ook letten we op de vorm waarop de kennis wordt aangeboden. Van belang is dat deze goed te benutten is in de praktijk. We doen dit samen met partners: VNG/gemeenten, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de diverse regionale kennisnetwerken (zoals de academische werkplaatsen).

Om tot een optimalisatie van de kennisinfrastructuur te komen gaan we langs 2 sporen werken:

a. Kennis over integraal werken in de wijk beter vindbaar maken

Integraal werken in de wijk is een breed begrip, waar veel onder kan worden verstaan. En waarop ook al veel is ontwikkeld door en voor de praktijk. De website van IWW brengt tot nu toe de eigen producten over integraal werken in beeld. We gaan dit verbreden met kennisproducten van andere partijen. Het redactieteam van IWW speelt hierin een belangrijke rol: zij zoeken naar kennisproducten die relevant zijn voor zowel beleidsmakers als professionals en duiden de kennis voor hun praktijk. Aan de hand van een 'mindmap' worden de kennisproducten meer thematisch ontsloten voor de eindgebruiker. We gaan samen met de eindgebruikers op zoek naar de manier en vorm die hen daarbij het beste helpt. Het communicatieteam van IWW staat zowel het redactieteam als de inhoudelijk projectteams bij om de kennis zo slim mogelijk met de eindgebruikers te delen.

b. Activiteiten om kennis beter te laten stromen

Kennisontwikkeling vindt zowel lokaal, regionaal als landelijk plaats. Elke regionale werkplaats sociaal domein (WSD) is bezig met het bouwen aan een regionaal kennisnetwerk met gemeenten, zorg- en welzijnspartijen en de hogeschool. Binnen dat regionale netwerk wordt gewerkt aan het ophalen en oplossen van vragen uit de praktijk binnen het sociale domein. Binnen de WSD worden duurzame samenwerkingsverbanden gesmeed tussen partners die op regionaal gebied met elkaar te maken hebben. Elke WSD heeft zo zijn eigen profiel en reikwijdte, hoewel de meesten zich wel richten op de professionalisering van wijkteams en binnen bepaalde geografische gebieden. De kennis die aanwezig is of gegenereerd wordt binnen de WSD blijft vaak lokaal of regionaal. Landelijke kennis wordt niet optimaal benut binnen de WSD. In 2017 zijn de regionale werkplaatsen en de landelijke kennisinstellingen gestart om de kennisdeling beter op elkaar aan te laten sluiten en daarmee elkaars werk te versterken en verrijken. In 2018 willen we dit verder doorzetten met de werkplaatsen Noord Holland, Twente en Leiden/Den Haag vanuit concrete projecten die we samen gaan doen. Samen met de eindgebruiker van de kennis gaan we kijken op welke manier we vanuit regionaal en landelijk perspectief de kennis optimaal ter beschikking kunnen stellen.

Ook met de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd (AWTJ) wordt gekeken naar hoe de kennisdeling op elkaar aan te sluiten en daarmee gericht elkaars werk te versterken. Middels een bijeenkomst met de coördinatoren van de AWTJ zal bezien worden waar ook aldaar de aansluiting op inhoud dicht bij de programmering van IWW zit. Ook vanuit het programma PPJ&J is hiervoor al een goede voedingsbodem gelegd.

Bij activiteiten in de regio vanuit IWW zal gecheckt worden of er een verbinding gemaakt kan worden met de daar actieve WSD of AWTJ.

Ook zal IWW een rol gaan spelen in de kennisdeling van de projecten die vanuit de subsidiecall van ZonMw 'Vakkundig aan het werk' en mogelijk ook andere calls waar werkplaatsen en kennisinstellingen samen in optrekken.

Daarnaast gaan we bijeenkomsten in het land organiseren of aansluiten bij bestaande bijeenkomsten voor professionals en beleidsmakers rondom specifieke thema's. We streven ernaar offline en online leergemeenschappen te vormen in aansluiting op en samenwerking met de WSD en AWTJ. Ook gaan we de leergemeenschappen benutten om prangende vragen uit de praktijk in beeld te krijgen.

Het lokaal, regionaal en landelijk laten stromen van kennis in het brede perspectief van het sociaal domein is onderwerp van gesprek tussen de samenwerkende kennisinstellingen in KAMZO. De ontwikkelingen vanuit IWW worden in dit perspectief voortdurend meegenomen en getoetst.

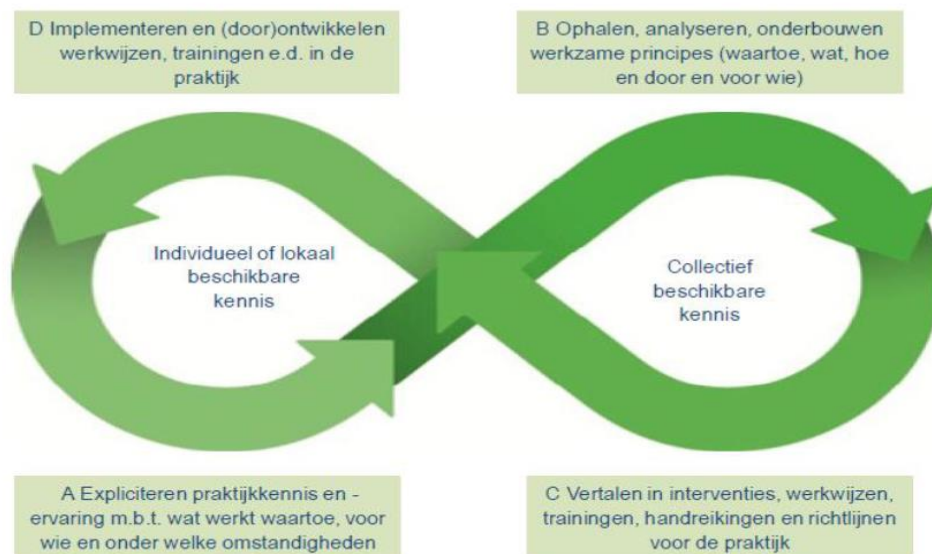
Resultaat

Kennis beter vindbaar:

- Verbreding kennisproducten integraal werken, ook van partners.
- 'Mindmap' op thema's integraal werken, waardoor kennis beter vindbaar wordt.

Kennis laten stromen:

- Breder beschikbaarheid van kennis middels aansluiting regionale-landelijke kennis(infrastructuur) rondom integraal werken in de wijk.
- Prangende vragen van professionals die integraal werken in de wijk zijn in beeld en, indien passend binnen de programmering, van antwoorden voorzien.
- Knelpunten op toepasbaarheid van kennis in beeld en (mede) zorg dragen voor het oplossen ervan (kennislemniscaat: van C naar D).
- Via cocreatie bijdragen aan de ontwikkeling van kennis op het lokale en regionale niveau die in principe overdraagbaar is naar andere plaatsen (kennislemniscaat: cocreatie bij A en D) (zie ook deelproject 1a).
- Ervoor zorgen dat de opbrengsten van de lerende netwerken zijn verspreid. (kennislemniscaat: A naar B).

Betrokken partijen (naast IWW)

Ministerie van VWS, VNG/gemeenten, regionale kennisnetwerken (werkplaatsen sociaal domein en academische werkplaatsen) en overige relevante kennispartners.

Deelproject 2 Onderzoek werkzame elementen integraal werken

Het vergroten van inzicht in werkzame elementen en het toepassen daarvan in de praktijk wordt in het sociaal domein steeds breder omarmd. In 2017 is door IWW literatuuronderzoek gedaan naar de werkzame elementen van integraal werken (in de wijk) bij ondersteuning en zorg voor individuen en gezinnen met meervoudige ondersteuningsvragen. Op basis daarvan is een model ontwikkeld met verschillende niveaus en actoren die relevant zijn als het gaat om werkzame elementen voor

ondersteuning en zorg. In 2017 is de interactie, het samenspel tussen de cliënt en professional nader onderzocht, door interviews met een aantal cliënten en professionals van een sociaal team. Daarnaast zijn vier Werkplaatsen Sociaal Domein ² aan de slag met het onderzoeken van werkzame en effectieve principes van integrale dienstverlening in het sociaal domein, met nadruk op werk & inkomen. Ook op terreinen zoals jeugdhulp wordt gezocht naar deze principes. De werkzame elementen kennen is één. Het toepassen van die kennis blijkt vaak weerbarstig. We raadplegen professionals en beleidsmakers over wat zij met die toepassing willen bereiken en hoe zij dat willen aanpakken.

Doel

Verder inzicht krijgen in de werkzame elementen van integraal werken (in de wijk).

Daarnaast inzicht krijgen in:

- Op welke vlakken het toepassen van de werkzame elementen (vooral) gewenst is.
- Op welke manieren (hoe) dit kan worden opgepakt én zo nodig ondersteund.

Aanpak

- Evalueren IWW-onderzoek aanpak 2017.
- Nadere begripsverheldering / duiding van 'integraal werken'.
- Opstellen onderzoek aanpak en bepalen onderzoekspraktijken in samenspraak met het veld en met de Werkplaatsen Sociaal Domein en Academische werkplaats(en).
- Uitvoeren onderzoek
- Lopende het jaar bijeenbrengen van kennis IWW, Werkplaatsen Sociaal Domein, Academische werkplaats(en), Programma Vakkundig aan het werk / ZonMw call integraal werken (groep lokale praktijken en kennisorganisaties) en NCJ/NJi onderzoek samenwerking JGZ en wijkteams.
- Gesprekken met en/of korte enquête onder professionals en beleidsmakers over de toepassingsmogelijkheden van werkzame elementen.

Resultaat

- Actueel en completer overzicht van werkzame elementen integraal werken.
- Inzicht in de opgaven die professionals en beleidsmakers (vooral) zien in het toepassen van werkzame elementen.

Betrokken partijen (naast IWW)

Veldpartijen, specifieke regionale Werkplaatsen Sociaal Domein, Academische werkplaats(en), programma Vakkundig aan het werk / ZonMw call integraal werken en onderzoekers NCJ/NJi-onderzoek samenwerking JGZ en wijkteams.

---

² De vier werkplaatsen: Werkplaats Sociaal Domein Noord, Kennisplatform Utrecht Sociaal, Werkplaats Sociaal Domein Zwolle, Werkplaats Sociaal Domein Flevoland

Deelproject 3. Nieuwe kennisproducten

Deelproject 3a. Vraagverheldering en triage; wat werkt bij toegang?

Nu professionals steeds meer levensbreed met een cliënt of gezin werken, vraagt dit om aanpassing van de vraagverheldering en triage qua visie/waarden, werkwijzen en methodieken. We willen het veld een handvat bieden in het verder uitlijnen van de lokale aanpak.

Doel

Professionals equiperen voor (brede/integrale) vraagverheldering en triage (wat is er aan de hand, wat moet er gebeuren, wie gaan dat doen) waarbij de cliënt het vertrekpunt is.

Aanpak

We bouwen voort op en werken mee aan de inventarisatie naar werkzame elementen rond de toegang (vraagverheldering en triage), met focus op eigenaarschap bij de cliënt/het gezin die in samenwerking tussen de kennisinstituten en de WSD in 2017 in gang is gezet. Daarnaast gaan we samen met een lokale praktijk aan de slag hoe dit eigenaarschap goed te realiseren en daarbij bruikbare instrumenten/methoden te bieden voor vraagverheldering en triage levensbreed. We verkennen hoe dit vorm krijgt in een persoonlijk plan/familiegroepsplan. Hierbij maken we gebruik van wat er in regio's al aan modellen, tools e.d. gebruikt en ontwikkeld wordt, en vanuit welke waarden daarbij wordt gewerkt. Ook bouwen we voort op landelijk reeds verzameld materiaal en betrekken we recente rapporten rond dit thema (zoals SCP rapport okt 2017, Inspectierapport maart 2017). Er wordt verbinding gelegd met de betreffende VNG werkgroep.

Dit leidt tot een beknopt overzicht van werkzame elementen, bruikbare instrumenten/methoden, aangevuld met inzichten uit de inventarisatie en de lokale praktijk. Dit bespreken en waarderen we met een groep professionals en cliënten. De bevindingen worden in een inspiratiesessie met een aantal WSD en andere relevante partijen gedeeld. De inzichten die het totaal oplevert kunnen leiden naar een vervolgproject voor 2019.

Resultaat

- Beknopt overzicht van werkzame elementen, bruikbare instrumenten/methoden, aangevuld met inzichten uit de inventarisatie en de lokale praktijk.
- Aanbevelingen voor een vervolg(onderzoek), mogelijk leidend naar een zelfanalyse instrument.

Betrokken partijen (naast IWW)

Het veld en relevante Werkplaatsen Sociaal Domein en Academische werkplaatsen.

Deelproject 3b. Zicht op 1 gezin 1 plan 1 regisseur

Sociale teams verlenen basishulp aan kwetsbare inwoners en verrichten zorgcoördinatie voor inwoners die dit zelf niet kunnen en waar meerdere hulpverleners bij betrokken zijn. Een aantal teams in vijf gemeenten zijn in 2016 bezocht door de samenwerkende inspecties. Zij hebben zich gericht op de vraag of zij in de praktijk kunnen zien of het stelsel werkt zoals beoogd; krijgen kwetsbare burgers de benodigde zorg en ondersteuning, is deze passend, effectief en waar nodig samenhangend?

In maart 2017 is het rapport van de inspecties verschenen met meerdere aanbevelingen op het gebied van één gezin (de problematiek integraal in kaart brengen en de zorg integraal leveren), één plan (een samenhangend plan maken voor het hele gezin) en één regisseur (gedegen zorgcoördinatie voor het gezin verricht door het sociaal team). In hoeverre lukt het teams om zichzelf de maat te nemen? Wat is nodig om de aanbevelingen op te volgen?

Doel

Een auditaanpak ontwikkelen die professionals van sociale (wijk)teams en hun managers helpt zicht te krijgen op hoe zij (effectief) werken vanuit 1 gezin–1 plan–1 regisseur.

Aanpak

Auditaanpak ontwikkelen en uitproberen, als volgt:

- voortbouwend op aanpak zoals in 2017 voorgesteld aan een gemeente, met een kwantitatieve analyse (dossieronderzoek) en een kwalitatieve analyse (interviews).
- mogelijk aanvullen met effectenarena.
- benutten contact met en rapport van inspecties (maart 2017), hun inzichten rond regievoering: <http://www.regiesociaaldomein.nl/>.
- benutten landelijke en regionale kennis rond multiproblematiek.
- benutten Samen1Plan of andere goed onderbouwde instrumenten waarbij de cliënt het vertrekpunt is.
- meedenkgroep professionals/managers/beleidsmakers.
- audit aanpak uitproberen met een sociaal (wijk)team in een gemeente en bijstellen.

Resultaat

Uitgewerkte en gesondeerde auditaanpak.

Betrokken partijen (naast IWW)

Gemeenten, samenwerkende inspecties, eventueel regionale werkplaatsen.

Deelproject 3c. Schakel tussen medisch en sociaal domein

Wat is de vraag

De positie van de wijkverpleegkundige verandert. Sinds de transitie in 2015 leek er voor wijkverpleegkundigen weer een spilfunctie in de wijk weggelegd te zijn. Zij zouden een belangrijke schakel vormen tussen het medisch en sociaal domein. Er werd een onderscheid gemaakt tussen de niet-cliënt gebonden taken (zoals wijkoverleg, verbinden, voorlichting en preventieve taken), gefinancierd door gemeente en verzekeraar samen, en de cliëntgebonden taken (zoals wondverzorging, medicatieverstrekking e.d.) betaald door de zorgverzekeraar. Begin 2017 verdween het onderscheid omdat het niet bijdroeg aan integraliteit. De zorgverzekeraar bekostigt sinds die tijd de wijkverpleging, zij het voor een lager budget dan daarvoor. Dit roept de vraag op of de taken van de wijkverpleging goed vervuld worden, maar ook over de relatie en taakverdeling tussen wijkverpleegkundige en andere professionals die werkzaam zijn in de wijk, zoals de professionals in het sociaal wijkteam, maar ook de POH (praktijkondersteuner huisarts), de jeugdgezondheidszorg, Intensieve kindzorg (IKZ), Integrale Vroeghulp (IVH) en de dementieverpleegkundige. Wie doet nu wat in de wijk, en wie zorgt voor een optimale verbinding tussen professionals die werkzaam zijn in het medisch en het sociaal domein?

Doel

De volgende vragen willen we middels onderzoek beantwoorden:

- Wat betekent de verandering van financiering voor de taakuitvoering van de wijkverpleegkundige?
- Hoe verhouden de functies wijkverpleegkundige, dementieverpleegkundige, jeugdgezondheidsverpleegkundige, IKZ, IVH en POH zich tot elkaar?
- Hoe zorgen de verschillende wijkprofessionals voor een goede verbinding tussen medisch, jeugdgezondheidszorg en sociaal domein?
- Wat hebben wijkverpleegkundigen nodig om hun werk in relatie tot de overige professionals in de wijk goed uit te blijven voeren?

Aanpak

- Literatuur bestuderen en onderzoeksvragen en analysemodel ontwikkelen.
- Verzamelen emailadressen wijkverpleegkundigen (circa 50) en plannen telefonische interviews.
- Uitvoeren telefonische interviews en analyse.
- Kennisproduct en/of infographic maken en verspreiden.

Resultaat

Actueel beeld van de positionering van de wijkverpleegkundige en de kansen en belemmeringen die zich daarin voordoen.

Betrokken partijen (naast IWW)

Wijkverpleegkundigen, Werkplaatsen Sociaal Domein, dementieverpleegkundigen, IKZ, IVH, JGZ, POH.

Deelproject 4. Leren met en in de praktijk/ Coproductie

Wat is de vraag?

Bij de beantwoording van meervoudige vragen en problemen van inwoners/cliënten ontwikkelen zich door de transformatie nieuwe of veranderende praktijken binnen het brede sociale domein. Nieuwe samenwerkingen tussen doelgroepen, domeinen en afdelingen met nieuwe routines; er wordt getransformeerd gewerkt met meer regie bij de inwoner/cliënt en meer ruimte bij de professional. Dit alles bij voorkeur met minder kosten. Een enorme en uitdagende opgave, waarbij de tijd om ook nog aan kennisontwikkeling en -benutting te doen gemakkelijk in de knel komt. Kennis moet daarom gemakkelijk voor handen zijn. Er is vraag naar maatwerk op het gebied van kennis aansluitend bij de inhoudelijke en/of procesmatige vraag binnen de context van de gemeente of wijkteam/netwerk.

Kunnen we als IWW goed maatwerk bieden met behulp van de kennis die we samen beschikbaar hebben? Kunnen we op een goede manier leren met en in de praktijk, in coproductie, zodat kennisontwikkeling en -benutting inspirerend en verrijkend is voor alle deelnemers. De kennis die we de afgelopen twee jaren met en op vraag van de praktijk hebben ontwikkeld willen we verdiepen. Dit door de gerealiseerde producten uit te proberen, toe te passen, te implementeren en op basis van de opgedane inzichten door te ontwikkelen. Hierbij zullen we tevens de producten updaten.

Doel

Het daadwerkelijk verder helpen van wijkteams/netwerken of gemeenten door aan te sluiten met

onze kennis en producten. We willen hiermee zowel de praktijk ondersteunen als onze kennis, ervaring en producten verdiepen en updaten. Tevens willen we leren wat nodig is om kennisgebruik aantrekkelijker en kennis toepassingsgerichter te maken, zodat kennis ook daadwerkelijk wordt benut. Daarnaast gaan we na wat nodig is voor breedschalige toepassing en of gemeenten bereid zijn te betalen voor het gebruik van producten.

Aanpak

in dit deelproject gaan we op twee manieren aan de slag, zoals hieronder omschreven per deelproject.

Deelproject 4a. Kennis op maat

We gaan met twee gemeenten en/of wijkteams hun vragen verhelderen, hun ambitie, het beoogde resultaat en traject beschrijven en verkennen hoe wij met onze kennis en producten kunnen aansluiten. We sluiten hiervoor aan bij de contacten die ZonMw heeft met gemeenten. We benutten de kennis van de WSD beter en zoeken (waar relevant) aansluiting bij de AWTJ/Academische Werkplaatsen Publieke Gezondheid (AWPG) of collega kennisinstituten en maken gebruik van relevante kennis die zij hebben.

Betrokken partijen (naast IWW)

ZonMw, WSD, AWTJ, AWPG, andere kennisinstituten

Deelproject 4b. Benutting bestaande kennis

We hebben een aantal producten ontwikkeld rond de thema's kennis, samenwerking, toegang, werkzame elementen en integraal werken op het snijvlak van werk, inkomen en zorg. Rond deze producten ontwikkelen we een benuttings- en verspreidingsstrategie. Dit betekent dat we ieder product eenmaal uitproberen met twee collega's van verschillende instituten. Hierbij kijken we naar de bruikbaarheid (het nut) van het product voor het vinden van antwoorden op de vragen van gemeente of het wijkteam/-netwerk en de aantrekkelijkheid van het gebruik. Ook zetten we een plan uit voor bekendmaking, adoptie, implementatie, monitoring van het resultaat en verbetering/ updaten van het product. De update is nadrukkelijk aan de orde bij de Kennisbouwstenen en de Reflectietool toegang.

We gaan op zoek naar inspirerende *vormen* van leren en handige *infrastructuren* passend bij het product en de context waarbinnen die worden gebruikt. Bij sommige producten zijn al toepassings*vormen* voorhanden; bij andere moeten deze nog worden ontwikkeld. (Kennisbouwstenen en werkzame elementen). Denk aan vormen als de Ervaringsfabriek, Communities of Practice. Qua *infrastructuren* zoeken we logische aansluitingen, zoals bij specifieke WSD, bij de topklas van de Citydeal Inclusieve Stad, VNG academie, andere lerende netwerken.

Voor zowel deelproject 4a als 4b zullen we het inwonersperspectief nadrukkelijk benutten en afstemmen met deelproject 2 Kennisinfrastructuur. Ook zullen we onderzoeken of de producten tegen betaling te vermarkten zijn en zo ja, wat de *marktprijs* voor de producten en diensten zou moeten zijn. De gemeente of het wijkteam/-netwerk co-financieren de producten en diensten. Tot slot zal van alle genoemde onderdelen tezamen een aantrekkelijk en kort verslag worden gemaakt, waarbij een kijkje in de keuken wordt gegeven van het leren met en in de praktijk met de

belangrijkste lessen op een rijtje. Hierbij is aandacht voor zowel de inhoud, de vormen als de infrastructuren.

Resultaat

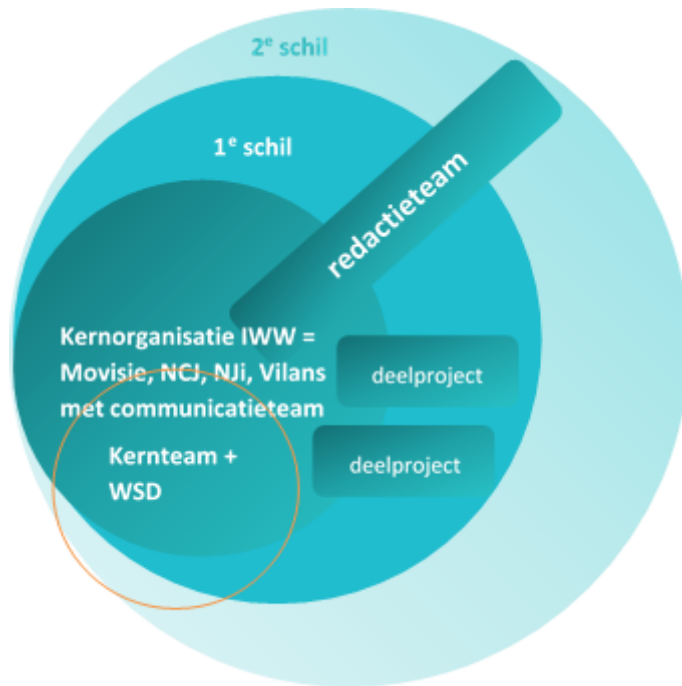
- Prangende vragen op maat beantwoord en hierbij passende kennis benut in twee gemeenten of wijkteams/-netwerken.
- Een aantal gemeenten of wijkteams/-netwerken verder geholpen door benutting van de kennisproducten IWW/WSD.
- Tenminste twee kennisproducten geüpdatet (kennisbouwstenen en reflectietool). Waar nodig andere producten geüpdatet.
- Aantrekkelijke leervormen uitgetoet. IWW kennis en ervaring hiermee expliciet verrijkt.
- Kennisinfrastructuren, lerende netwerken uitgebreid en resultaten daarvan gepresenteerd waar relevant in overleg met deelproject 1.
- Inzichten benuttings-, verspreidings- en implementatiestrategie op de verschillende thema's vergaard en gedeeld met deelproject 1.
- Inzicht in 'marktwaarde' van IWW producten.
- Door bovengenoemde inzicht in impact en betekenis van IWW, zowel qua diensten als producten voor de deelnemende gemeenten, wijkteams/-netwerken.

Betrokken partijen (naast IWW)

Andere kennisinstituten, AWTJ, AWPG, cliënten/burgers, gemeenten, professionals die integraal werken in de wijk, topklas van de Citydeal Inclusieve Stad, ZonMw, VNG academie.

3 Programma-organisatie

De projectorganisatie in beeld

Kernorganisatie IWW

De vier kennisinstituten (Movisie, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Nederlands Jeugdinstituut en Vilans) vormen samen de kernorganisatie IWW. Zij investeren in *cash & kind* in het programma IWW, vanuit de instellingssubsidie van VWS. Bestuurders van de vier kennisinstituten vormen het bestuurlijk overleg IWW.

De Werkplaatsen Sociaal Domein zijn aangesloten om de verbinding tussen landelijke en regionale kennis te stimuleren. De financierings- en besturingsystematiek maakt het niet mogelijk om in *cash* of *kind* te investeren. De voorzitter van het landelijk overleg is de schakel.

Kernteam IWW

De vier kennisinstituten en Werkplaatsen Sociaal Domein vormen samen het kernteam IWW. Vanuit elke organisatie neemt een coördinerend vertegenwoordiger deel aan het kernteam. Dit is een zelfsturend team dat stuurt op en verantwoordelijk is voor de beoogde resultaten in de deelprojecten. Deze vertegenwoordigers zorgen ervoor dat – voor zover relevant - hun collega's weten wat er in dit project gebeurt en weten hoe contacten en opbrengsten over en weer te verbinden, zodat dit de impact van het werk wederzijds vergroot. Elk lid van het kernteam voert daarnaast een specifieke taak uit voor de projectorganisatie IWW (onder meer contact met de stakeholders, bestuur, communicatie, financiën, enz.). Ook is bij elk deelproject een kernteamlid betrokken. Het kernteam evalueert haar functioneren halverwege het jaar en deelt die met bestuurders. Het kernteam wordt ondersteund door een projectassistent.

Deelprojecten

Per deelproject wordt een team samengesteld met vertegenwoordigers vanuit de kernorganisatie IWW en vanuit samenwerkingspartners die op inhoud een bijdrage kunnen en willen leveren in het

deelproject. De samenstelling verschilt dus per deelproject. Alle deelnemers committeren zich aan het behalen van het eindresultaat. Alle deelprojecten leveren in januari een zo meetbaar mogelijk beeld op welke impact ze gaan realiseren.

1^e schil partners

In de 1^e schil zitten partners die actief (*in kind*) deelnemen in de geformuleerde deelprojecten.

2^e schil partners

In de 2^e schil zitten partners die ook actief zijn op het vlak van kennisdeling over integraal werken in de wijk. Met hen werken we samen om deze kennis te verrijken en/of te verspreiden.

Communicatieteam

Er is een team van communicatieadviseurs van de betrokken kennisinstellingen samengesteld. Zij adviseren over en organiseren de wijze waarop IWW zichtbaar wordt voor de eindgebruikers (nieuwsberichten, delen van nieuwe publicaties via de websites en sociale media, enz.). Hiervoor stellen ze een communicatieplan op.

Redactienetwerk

Voor het verzamelen en verrijken van kennis rondom integraal werken in de wijk is eind 2017 een redactieteam samengesteld vanuit de kernorganisaties. Dit team opereert in een netwerk van kennispartners (2^e schil), die samen oog hebben voor nieuwe publicaties, methodieken en aanpakken die relevant zijn en gedeeld kunnen worden. De precieze werkwijze wordt in 2018 uitgewerkt.

Klankbordgroep

We willen gebruikers vanuit gemeenten, welzijns- en zorgorganisaties, professionals en inwoners laten reflecteren en meedenken op onze aanpak en de impact daarvan vanuit de gedachte '*the whole system in the room*'. Vanaf 2017 haken twee beleidsmakers van gemeenten, twee ervaringsdeskundigen en twee professionals aan bij de programmering en uitvoering van het programma IWW. Daarnaast organiseerden we twee keer per jaar een stakeholdersbijeenkomst. Dat gaan we in 2018 anders aanpakken, meer georganiseerd dichter op de projecten en/of meer aansluitend op de bredere kennisinfrastructuurvraagstukken (KAMZO).

Overleg kernteam - VNG - VWS

Passend bij het gezamenlijk proceseigenaarschap komen het kernteam en de betrokken medewerkers van de VNG en VWS in elk geval elk kwartaal samen om de voortgang en gewenste acties te bespreken. Wanneer nodig wordt een extra overleg ingepland. VWS heeft aangegeven dat haar vertegenwoordigers in het overleg zorgdragen voor interne coördinatie tussen de betrokken directies.

Bestuurlijke afstemming

De goedkeuring van dit werkprogramma/begroting van de vier kennisinstututen vindt plaats via een vaststellingsbrief en omvat daarmee ook de oplegger 'integraal werken in de wijk'. VWS en VNG hebben aangegeven dat dit werkprogramma vanuit hen geen aparte goedkeuring vereist. In het reguliere voortgangsoverleg tussen de betreffende directie van VWS en de bestuurder van het kennisinstituut kan dit programma ter sprake komen.

De bestuurders van de vier kennisinstututen komen in 2018 elk kwartaal bijeen om de voortgang en resultaten te bespreken, daarop te reflecteren, feedback te geven en gewenste acties te benoemen. Het kernteam draagt zorg voor de input voor dit overleg.

Afstemming WSD en kennisinstututen

De afstemming tussen WSD en kennisinstututen vindt plaats door deelname van de voorzitter van het landelijk overleg WSD aan het kernteam en het bestuurlijk overleg en periodieke ‘verbindingssessies’ met alle coördinatoren van de WSD.